

Oversigt over Plantesygdomme.

198. — Maj 1934.

Lyspletsygen er meget udbredt i alle fire Kornarter paa overkalket Jord. Tørken har gjort Jorden yderligere løs og derved forværret Sygdommen: Tromling med Betontrømler, Udstrøning af Svovlsur Ammoniak og i særlig Grad Mangansulfat modvirker den. Efter Mangansulfat har man konstateret baade 2- og 3-aarig Virkning, hvad der i høj Grad billiggør Behandlingen.

Gulspidsygen er kun set faa Steder endnu. Der er konstateret mindst 5 Aars Eftervirkning af Blaasten.

Meldug kom i Midten af Maaneden i de fleste Hvedemarker; antagelig i Forbindelse med Blæst, Kulde og Tørke gjorde den de nedre Blade gule og satte derved Planterne en Del tilbage.

Fodsyge i Hvede og Rug er fundet i ondartet Grad.

»Gule Pletter« i Bygmarkerne har som sædvanlig fortaget sig igen, men hvor de skyldes haard Kalimangel, ses Sporene af dem endnu.

Der indløb talrige Beretninger om tidligt udviklede Angreb af Havreaal. Ofte var det indlysende, at et ufornuftigt Sædskifte bar Skylden.

Medens Stankelbenlarverne gjorde forholdsvis ringe Skade, var ondartede Angreb af Smælderlarver usædvanlig hyppige.

Rodbrand har ikke været almindelig i Roemarkerne i Aar.

Sandflugt og Frost har derimod været meget ødelæggende for Roer og Kartofler over store Dele af Landet.

I Bederne var der en Del Angreb af Aadselbillelarver, men Skaden synes i Almindelighed ringe sammenlignet med sidste Aar. Giftklid reddede ofte Afgrøden.

I de Korsblomstrede tog Jordlopper og Glimmerbøsser kraftigt fat først i Maj, men blev oftest bremsede af Kulde og Regn.

Oldenborrerne sværmede ret stærkt (særlig i Sønderjylland og det sydlige Sjælland) i Begyndelsen af Maj. Et Sted i Sydsjælland samlede 3 Mand 150 kg Biller paa een Dag.

Kærne- og Stenfrugtskimmel er i Aar mod Sædvane sjældne Sygdomme. Det tørre Vejr i Frugttræernes Blomstringstid har hindret disse Svampes Udbredelse.

Solskoldede Stikkelsbær, d. v. s. Bær som falder af og faar et blegt skoldet Udseende og snart gaar i Forraadnelse, har været meget almindelige. Skaden stammer efter al Sandsynlighed fra den varme, tørre Periode, men er maaske forværret ved det bratte Vejromslag.

Stikkelsbældræberen er usædvanlig udbredt og ondartet.

I Frugthaven var der stærke Angreb af Æblesnudebillen, og Blommehvepsen synes at være særlig slem. Ringspinderkolonierne fandtes i usædvanlig stort Antal. Bladlusene er ofte stærkt og tidligt paa Færde. Om en ny Forekomst af Blodlus modtog vi Beretning fra Ærø. Man bedes give os Meddelelse om ethvert nyt Angreb.

Fløjlsplet er iagttaget fra Midten af Maj. Der er konstateret nogle Tilfælde af Stribesygge hos Tomater, men Sygdommen kan dog ikke siges at være særlig udbredt.

Syrensvampen har været ret slem i et Stykke 2-aarige Syrener, Podninger synes at klare sig bedre end Okulanter.

Lyngby, d. 9. Juni 1934.

Statens plantepatologiske Forsøg.

Der er for Maj indkommet 59 Beretninger; endvidere er der besvaret 840 Forespørgsler.

KORN.

Kulden og Stormen i Slutningen af Maj Maaned har mange Steder taget den kraftige grønne Farve af Byg og Hvede og givet de to Kornsorter et gult og sygeligt Udseende. Rug og Havre har klaret sig bedre.

Lyspletsygen er en af de aller almindeligste Sygdomme i Kornmarkerne, oftest ses den i Havre og Byg, dernæst i Rug og Hvede. Man gør klogt i at tænke paa Lyspletsygen, naar man mergler og ikke give for meget Kalk. Mange Steder i Sønderjylland er der Lyspletsyge, hvor der blev merglet før 1914, Sporene af Mergelbunkerne staar endnu tydeligt og vil sikkert blive staaende mange Aar endnu at dømme efter Sygdommens nuværende Styrke. Paa Studsgaard Forsøgsstation ses i Aar 3. Aars Virkning af Mangansulfat, andre Steder f. Eks. ved Brande (P. Trosborg) ses Virkning af Mangansulfatet 2. Aar efter Udstrøningen. Hvor Reaktionen ligger paa Grænsen af Lyspletsyge — paa mange Hedejorder ved pH 6,0 — kan Gødskning med Kalksalpeter fremkalde Sygdommen, men Svovlsur Ammoniak fordrive den. Ogsaa Tromling virker forebyggende.

Gulspidssyge er set enkelte Steder i Byg, Hvede og Havre. Ved Borris fandtes en stærkt angrebet Parcel i Byg, hvor der ikke var strøet Blaasten ud i Foraaret 1929, medens Resten af Marken, som dengang blev behandlet, var sund, der var saaledes 5 Aars Virkning af Blaasten. Ved Holstebro er mange Hvedemarker paa Hedejord angrebet, saa Ajle og Kunstgødning forblev virkningsløse. Hvor der er udstrøet Blaasten i Dug, er Planterne svedet slemt.

Meldug er usædvanlig almindelig i Hvedemarkerne i Aar. Angrebet begyndte de fleste Steder i Midten af Maaneden, da Kulden afløste det meget varme Vejr. Den Svækkelse af Hvedens Modstandskraft, som Kulden i Forbindelse med Tørken fremkaldte, er antagelig Aarsag til Meldugangrebet og de mange gule og visne Blade.

Fodsyge har vist sig i ødelæggende Grad i Hvede efter Havre i Sir ved Holstebro, efter Rødkløver var Angrebet kendelig svagere. En Hvedemark i Salling efter 3 Aars Græs var ogsaa kendelig angrebet af Fodsyge. Rugen er mange Steder stærkt angrebet efter Havre, saa man allerede i Maj kunde se de knækkede Straa ligge i alle Retninger og finde dræbte og halvdøde Planter.

Gule Pletter i Bygmarkerne omtales af næsten alle Indsenderne som meget almindelige i Maanedens første Halvdel. En Del af dem skyldes ubekvem Jord, daarlig Afvanding og sur Jord, men største Parten skyldes Sult, særlig Kalimangel, hvorfor de ogsaa er værst efter Kaalroer og Grønjord.

Efterhaanden som Maaneden gik, fik Bygget Kulør igen, men Sulten røber sig ved den ringere Plantebestand, Bladenes slappe Udseende og Planternes meget uensartede Højde. Virkningen af gamle Gødningsklatter eller daarlig spredt Roetop ses tydeligt. At Stedet for en Markmødding kan ses 5—6 Aar er ikke nogen Sjældenhed, der staar Bygget kraftigt og grønt.

Jordbehandlingen spiller en langt større Rolle, end mange antager. For løs Jord er i Aar ofte Skyld i Kornets Vantrivsel. I en stor Bygmark ved Toftlund stod Bygget langt svagere efter Rødkløver pløjet 4 Gange, end efter Roer pløjet 1 Gang. Den gavnlige Virkning af Sammentrykningen ses i Hjulspor og Tromlespor og peger paa, at man let kan faa Jorden mere løs, end Planterne bryder sig om — i hvert Fald efter saa tør en Vinter og Forsommer som denne.

For sur Jordreaktion har i Sønderjylland fremkaldt »Tigerstribring« af Havreblade (L. Ravn). Paa kalket, nyopdyrket Højmose paa Jungshoved, Stavreby Lyng, vilde Bygget ikke gro, Roddannelsen udeblev, Reaktionen var 3,7.

Agerkaal saas blomstrende i Hvedemarkerne først i Maj, det var overvintrede Planter, som ikke er dræbt af Frosten.

RODFRUGTER.

Rodbrand optræder sparsomt og desuden ret godartet. Kun fra Kerteminde, Askov, Viborg og Aalborgegnen meldes om stærke Angreb, det sidste Sted maatte de haardest angrebne Marker pløjes om. Iøvrigt lyder Meldingerne paa værst Angreb paa kalktrængende Jord.

Storm, Sandflugt og Frost har i Dagene omkring d. 26. Maj gjort stor Skade i Roe- og Kartoffelmarkerne. Mange Steder i Jylland er Jorden blæst bort, saa Kartofflerne i tusindvis ligger ganske blottede med sorte Spirer. Det uspirede Roefrø er fløjet bort eller Kimplanterne slidt op til Roden af Sandfygning. Endelig er Kartofflerne paa mere indelukkede Steder baade i Jylland og paa Øerne frosset delvis ned.

BÆLGPLANTER.

Kløverens Bægersvamp har ved Hornum i Maj udtyndet Plantebestanden i den etaarige Rødkløvermark, men ikke i den toaarige.

GRÆSSER.

Lyspletsyge i Hundegræs er set paa overkalket Jord paa »Frederikshøj«; paa Mergeldyngernes Pladser, hvor Kornet altid faar Lyspletsyge, var Græsset jævnt lysere end Omgivelserne.

OLAF NIELSEN.

FRUGTHAVEN.

Der er kun faa Indberetninger om Æbleskurv (*Venturia inaequalis*) nemlig fra Hørsholm paa Transparente blanche, fra Stenlille paa Bismarck og Graastener samt fra Nr. Alslev paa Ildrød Pigeon og især paa Mølleskov.

Undersøgelse af overvintrede nedfaldne Æbleblade har vist, at der i Aar udslynges Sporer meget senere paa Aaret, end der plejer at gøre, hvilket er naturligt, thi paa Grund af det tørre Vejr har Sporehusene ikke ofte haft Lejlighed til at blive saa vaade, at de har kunnet udslynge Sporer.

Kærnefrugtskimmel (*Sclerotinia fructigena*) optræder ualmindelig lidt i Aar, ikke mindre end 17 Indberettere meddeler, enten at Syg-

dommen ikke er set, eller at den er uden Betydning. Sygdommen findes dog, thi fra Sorø og Holbæk Amter meddeles, at særlig Bismarck, Filippa og Dr. Louise er meget medtaget (E. Christensen). Ved Tystofte er der kun Angreb af Betydning paa Dronning Louise, medens Cox' Orange, som for 3 Aar siden var stærkt angrebet, i Aar er fri for Sygdommen. Paa Møen er der ogsaa set flere Tilfælde, ligeledes er den iagttaget i enkelte andre Tilfælde, hvor Træerne har staaet meget indelukket. Der er ogsaa indsendt enkelte Prøver med angrebne Skud, men paa denne Aarstid plejer vi at have mange flere Forespørgsler om Kærnefrugtskimmel.

Stenfrugtskimmel (*Sclerotinia cinerea*) synes at være ligesaa sjældnen, kun fra Hadsten og Lerbjerg meddeles om ret stærke Angreb, og ogsaa af den Sygdom har vi i Aar kun faaet en Brøkdel af de Prøver, vi ofte i tidligere Aar har faaet.

Disse Sygdomme, Kærnefrugt- og Stenfrugtskimmel, har ofte vist deres store Afhængighed af Vejret, i Aar har det tørre Vejr i Frugttræernes Blomstringstid omtrent forskaanet disse for Angreb.

Æblemeldug (*Podosphaera leucothrica*) optraadte slemt i en Have ved Nykøbing S., særlig Bismarck var medtaget, men næsten alle de ca. 20 forskellige Sorter var angrebet (E. Christensen).

Stikkelsbærdræberen (*Sphaerotheca mors uvae*) synes at trives ualmindelig godt, der meddeles om stærke Angreb paa Lolland, ved Tystofte og ved Lerbjerg, og vi har hørt om adskillige Tilfælde med stærke Angreb, især her i Nordsjælland.

Vi har faaet mange Prøver med eller Klager over skoldede Stikkelsbær, d. v. s. Stikkelsbær, som falder af og hurtigt bliver blege og bløde. Nogle Steder er en stor Procentdel af Stikkelsbærrene blevet ødelagt heraf, særlig slemt har det været med de lange, grønne Stikkelsbær.

Et andet Fænomen virker ofte foruroligende, men er uden større Betydning, nemlig den Rødfarvning af Bærrene, som tit ses, den maa betragtes som en Slags »Vejrbidthed« og er nærmest kun en Skønhedsfejl. Herom skrives: »Disse rødfarvede og fortykkede Steder paa Frugterne forekommer ofte i Vindsiden og bort fra Solen, jeg formoder, de skyldes Kulde og Blæst« (H. Mosegaard).

KØKKENURTER.

Agurker og Bønner, som er blevet saaet tidligt, har haft vanskeligt ved at klare sig i den Kulde og Blæst, som kom, da de lige var kommet op. Nogle Steder er den hvide Farve, som Agurkerne har faaet paa Grund af Kulden, blevet antaget for Meldug.

I en Have ved Lerbjerg er ca. 50 % af Skalotterne angrebet af Bakteriose (N. Gram).

De første Angreb af Fløjlsplet (*Cladosporium fulvum*) blev iagttaget d. 15. Maj paa Fyn, senere er den iagttaget flere Steder (Verner Nielsen).

Enkelte Angreb af Stribesygge paa Tomat er iagttaget, men Sygdommen kan ikke siges at være særlig udbredt (Verner Nielsen).

PRYDPLANTER.

Først i Maaneden iagttoges begyndende Angreb af Meldug, *Podosphaera oxycanthae* og *Sphaerotheca pannosa*, paa henholdsvis Tjørn og

Rose i en Planteskole i Nørrejylland, hvor der havde været stærkt Meldugangreb i 1933.

Pæon-Drueskimmel (*Botrytis paeoniae*) har optraadt nogle Steder trods det tørre Vejr, men synes som Helhed at være mindre almindelig end normalt.

Ved København er der iagttaget et ret stærkt Angreb af Syrensvampen (*Phytophthora syringae*) i et 2-aarigt Syrenstykke. Det synes, som om Podninger klarer sig bedre end Okulanter (Verner Nielsen).

Mange Pinselilier staar med visne Knopper, Fænomenet er velkendt, men Aarsagen desværre ukendt.

ANNA WEBER.

KORN.

Havreaal (*Heterodera schachtii*). Fra forskellige Landsdele indløb Beretninger om alvorlige og meget tidlige Angreb af Havreaal. Der er stadig mange Tilfælde, hvor et ufornuftigt Sædskifte har Skylden.

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*). I det Store og Hele optraadte Larverne godartet i Aar, og Angreb af Betydning var sjældne. Det tørre Vejr i September 1933 har været ugunstigt for Æggenes Udvikling og de unge Larvers Trivsel. Fra Røndeegnen meldes om slemme Angreb (M. Nielsen), og i Rougsø Herred fandtes et enkelt ondartet Angreb i Grønjordsbyg (J. Nyholm). Ellers kun Meddelelser om spredte Angreb uden særlig Betydning. Giftklid anvendtes kun i ringe Udstrækning.

Fritfluellarver (*Oscinis frit*). Om Angreb i Vaarsæd findes kun et Par Beretninger.

Brakfluen (*Hylemyia coarctata*). Fra Pjedsted meldes om enkelte Angreb (M. Olsen). I Odsherred var Larverne ret ødelæggende i flere Rugmarker efter tidligt opløjet Græs (N. Aa. Christensen).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*) er sikkert de værste Skadedyr i Markerne i Aar. Der foreligger talrige Indberetninger om Angreb, hvoraf mange karakteriseres som usædvanlig ondartede og helt eller delvis ødelæggende. Den gode Virkning af Tromling og Salpetertilskud var tydelig i flere stærkt angrebne Marker.

KORSBLOMSTREDE.

Kaalthripsen (*Thrips angusticeps*). Fra Tune meldes om ret betydelige Angreb i et Par Kaalroemarker. Angrebet begyndte straks da Planterne kom op af Jorden (paa Kimplanterne) og har tyndet Bestanden stærkt, saa Ejeren er mest tilbøjelig til Omsaaning med Runkelroer (H. Drewsen).

Stankelbenlarver (*Tipula paludosa*) har ved Varde gnavet udplantet Blomkaal (efter Grønjord opløjet i Vinter) dels i Rodhalsen dels paa Bladene (A. Pedersen).

Jordlopper (*Phyllotreta spp.*). Angrebene satte meget kraftigt ind i første Del af Maj Maaned, ødelæggelsen var ofte betydelig og i mange Marker var Omsaaning nødvendig. Kulde og Regn standsede Angrebene i de fleste Egne af Landet. I Haver har man et Par Steder opnaaet udmærkede Resultater med Pudring med Derrismidler.

Raps-Jordloppen (*Psylliodes chrysocephalus*) har gjort sig lidet bemærket i Aar. Der skrives til os, at man efter at have inspiceret 40 Kaalroe- og Turnipsmarker paa Sjælland kun fandt eet, ikke særlig stærkt Angreb (H. Rasmussen).

Glimmerbøsser (*Meligethes aeneus*). Ligesom Jordlopperne tog Glimmerbøsserne kraftigt fat i Begyndelsen af Maj, men standsedes i deres Virksomhed af Kulden. Billefangerne maatte i Brug mange Steder.

Bladribbesnudebillen (*Ceutorrhynchus quadridens*). I et Blomkaalsbed paa Statens plantepatologiske Forsøg faldt et ret betydeligt Antal Planter, og en nærmere Undersøgelse viste, at det hos en Del af disse ikke var Kaalfluelarver, men Snudebillelarver, der havde udhulet Planternes Hjerter og Rodens øverste Del. Saadanne Angreb er sikkert almindeligere end antaget og forveksles uden Tvivl i mange Tilfælde med Kaalflueangreb. Æglægningen finder allerede Sted paa Saabedene, og i Tyskland har man opnaaet gode Resultater med Arsenikpudring inden Udplantningen. Det tilraades at have Opmærksomheden henvendt paa dette Angreb (Smaa, hvide Larver med brunt Hoved!).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). I et Gartneri paa Korsøregnen angreb Larverne Kaalplanter og gnavede dem over ved Roden (J. P. Christensen).

KARTOFLER.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Paa Samsø bemærkedes betydelig Skade i flere Marker med tidlige Kartoffler. Et stort Antal Stængler var gennemboret under Jorden (P. Riis Vestergaard). Ogsaa paa »Frederikshøj« saas stærkt Angreb i en gammel Kalvefold. Baade Læggeknolde og Spirer var næsten helt ødelagt (O. Nielsen).

BEDER.

Aadselbillelarver (*Blitophaga opaca*). Angrebene kom tidligt i Aar, men var gennemgaaende langt svagere end sidste Aar. Hvor Larverne optraadte i foruroligende Tal havde man Giftklid parat og anvendte det med udmærket Resultat. Der er saaledes forholdsvis faa Tilfælde, hvor Angrebene har været ødelæggende.

Runkelroebillen (*Atomaria linearis*). Fra Rørby pr. Kalundborg skrives: Hos tre Naboer havde jeg den ¹⁸/₁₀₀ Lejlighed til at konstatere Angreb af Runkelroebillen. Paa praktisk talt alle Roer fandtes Gnav, og naar man gravede en Klump Jord op, var denne fyldt med de smaa Biller (Ingemann Petersen).

KØKKENURTER.

Aspargesbillen (*Crioceris asparagi*). Stærkt Angreb paa et Stykke Asparges ved Stige. Stykket har faaet Lov til at gro op, fordi det var noget »svageligt« (V. Nielsen).

Mellus (*Aleurodes sp.*). Ved København optraadte Mellus i stor Mængde paa Jordbær, der voksede paa et beskyttet Sted (i Læ af Lavendelhæk) (H. Mosegaard).

FRUGTTRÆER OG FRUGTBUSKE.

Æblesnudebillen (*Anthonomus pomorum*). Fra mange Egne mel-

des om stærke Angreb. Fra Falster skrives saaledes, at Skaden synes at være i Tiltagende. Sidste Aar var der paaældende stærkt Angreb paa Pære, hvilket ikke er Tilfældet i Aar (G. Jensen).

Løvsnudebiller (*Phyllobius oblongus* o. a.). Der foreligger Indberetninger om betydelig Skade, særlig paa Podekviste, der undertiden blev helt ødelagt af Billernes Gnav (Verner Nielsen, H. Sørensen).

Øresnudebiller (*Otiorrhynchus picipes* o. a.). Ved Lyngby gnavede Billerne stærkt i en Hindbærplantning. De fandtes i stort Tal i Klumper af Træuld, der blev lagt ved Grunden af Buskene og efterset om Morgen. Der meldes om stærke Angreb i ældre Jordbær ved Nakskov (G. Jensen).

Ringspinderlarver (*Malacosoma neustria*) har et udpræget Hærgningsaar. Der er indkommet et stort Antal Beretninger, der omtaler Ringspinderkolonierne som usædvanlig talrige i Aar.

Blaahovedet (*Diloba coeruleocephala*) synes ogsaa at være meget almindelig i Aar. Endvidere klages over stærk Optræden af Knopviklerlarver (*Tortricidae*).

Blommehvepsen (*Hoplocampa fulvicornis*) synes at være meget ondartet i Aar, og Angrebsprocenten er ofte meget høj.

Pærehvepsen (*Hoplocampa brevis*). En Del Steder var temmelig mange Pærer »stukket« af dette Skadedyr, der ellers sjældent gør sig videre bemærket.

Pæregalmyggen (*Contarinia pyrivora*) anrettede som sædvanlig store Ødelæggelser.

Bladlus (*Aphididae*) optraadte kraftigt baade paa Frugttræer og Buske. Et nyt Tilfælde af Blodlus (*Schizoneura lanigera*) blev rapporteret fra Ærøskøbing. Alle Fund af dette Skadedyr bedes indberettet!

PRYDPLANTER OG TRÆER.

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). I en Planteskole ved Vejle angreb Smælderlarverne Rosa canina, Kirsebær og Tjørn, og den forarsagede Skade var meget betydelig.

Oldenborren (*Melolontha vulgaris*) havde Flyveaar i Aar, og i Begyndelsen af Maj sværmede Billerne stærkt forskellige Steder i Landet, navnlig i Sønderjylland og det sydlige Sjælland. Der iværksattes Indsamling. Ved Kallehave samlede 3 Mand paa een Dag 150 kg Biller, der paa paagældende Sted betaltes med 40 Øre pr. kg.

PROSPER BOVIEN.